

Νομικός ΠΑΛΜΟΣ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Η σημασία των Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας στον τομέα της πλεκτρικής ενέργειας.

Της Βάσως Χαλαζιά

Ένα από τα βασικά δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται στο σύγχρονο κράτους Δικαίου είναι το δικαίωμα στην παροχή Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας, υπηρεσιών, δηλαδή, οι οποίες μεριμνούν για την ίση και όμοια προς όλους παροχή προϊόντων ζωτικής σημασίας, όπως είναι η ενέργεια, η ύδρευση και οι επικοινωνίες. Στον ενεργειακό τομέα, οι Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας σχετίζονται με την ανάγκη πρόσβασης, μέσω ρυθμιστικών μέτρων τα οποία απευθύνονται σε προμηθευτές, όλων των καταναλωτών στο αγαθό της ενέργειας. Δεδομένου ότι η ενέργεια θεωρείται μείζον αγαθό για την κάλυψη βιοτικών αναγκών του ανθρώπου, είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται ότι όλοι οι καταναλωτές ανεξαρέτως θα έχουν πλήρη, αποτελεσματική και αδιάλειπτη πρόσβαση σε αυτή.

Το δικαίωμα στις Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας διαμορφώθηκε για πρώτη φορά μέσα από το υπ' αριθμό 158/1992 Πρακτικό Επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με την αποκρατικοποίηση Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, στο οποίο το Ανώτατο Δικαστήριο απεφάνθη ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν αγαθά Ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο, μεταξύ των οποίων και η ενέργεια, εξυπηρετούν δημόσιο σκοπό, καθώς διασφαλίζουν τους ομαλούς όρους για την κατά τα σύγχρονα κριτήρια αξιοπρεπή διαβίωση του ανθρώπου και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και της δραστηριότητάς του, τις οποίες εγγυώνται, αντίστοιχα, τα άρθρα 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος. Εξ αυτού του λόγου, στις επιχειρήσεις αυτές ισχύει η αρχή της συνεχούς λειτουργίας, την οποία ουδείς επιτρέπεται να διαταράξει και η οποία τελεί υπό την εγγύηση του κράτους. Περαιτέρω, σε συνταγματικό επίπεδο, η έννοια της κοινής ωφέλειας απαντάται και στο άρθρο 23 παρ. 2 εδ. γ' του Συντάγματος, το οποίο επιβάλλει περιορισμούς στο δικαίωμα της απεργίας του προσωπικού των κάθε μορφής επιχειρήσεων δημόσιου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, των οποίων η λειτουργία έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

Το ερώτημα, ωστόσο, το οποίο τίθεται σχετικά με τον κλάδο της ενέργειας είναι το κατά πόσο η παροχή των Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας είναι συμβατή με τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθότι ο τομέας της ενέργειας, όπως και κάθε οικονομικός τομέας, διέπεται από τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Αν και ο χώρος της ενέργειας δεν εξαιρείται από την υποχρέωση συμμόρφωσης με τους ενωσιακούς κανόνες, είναι προφανές ότι η αλλαγή του επιχειρηματικού μοντέλου του κράτους ως μονοπωλιακής πλήρως καθετοποιημένης επιχείρησης και η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας κατέστησαν αναγκαίες τις προβλέψεις κοινωνικής πρόνοιας υπέρ των πιο ευάλωτων, κυρίων, καταναλωτών προβλέψεις οι οποίες αποκλίνουν από τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, όμως, τελικά, συμβιβάζονται με αυτούς, διότι εξυπηρετούν στόχους υπέρτερου γενικού συμφέροντος.

Συναφώς, θεσπίστηκε η Οδηγία 2009/72 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά πλεκτρικής ενέργειας. Πρόκειται για την τρίτη ευρωπαϊκή δέσμη μέτρων η οποία είνει στόχο, μεταξύ άλλων, και τη διασφάλιση της προστασίας των καταναλωτών. Έτσι, στο άρθρο 3 της Οδηγίας ορίζονται ότι τα κράτη-μέλη μπορούν να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στο χώρο της πλεκτρικής ενέργειας, κάριν του γενικού οικονομικού συμφέροντος, υποχρέωσεις παροχής Υπηρεσιών Κοινής ωφέλειας οι οποίες μπορούν να αφορούν

Ρήτρες αναπροσαρμογής του τιμήματος σε συμβάσεις προμήθειας πλεκτρικής ενέργειας, ιδίως υπό τη σκοπιά του Δικαίου Προστασίας του Καταναλωτή.*

Του Γεώργιου Μ. Καλογεράκη**

συμβάσεων). Προϋπόθεση, φυσικά, είναι ο ενάγων να εντάσσεται στην έννοια του καταναλωτή, όπως ισχύει τροποποιημένη στο άρθρο 1α του Νόμου 2251/1994 και εφαρμόζεται μέσω της διαχρονικού δικαίου διάταξης του άρθρου 111 του Νόμου 4512/2018, κάτι το οποίο αδιαμφισβίτητα θα συμβαίνει για τις οικιακές παροχές πλεκτρικής ενέργειας.

Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του Νόμου 2251/1994, η ενσωμάτωση ενός νέου όρου απαιτεί την ρητή συμφωνία των μερών και την έγκαιρη υπόδειξη του νέου όρου από τον προμηθευτή, προκειμένου ο καταναλωτής να είναι σε θέση να λάβει γνώση του περιεχομένου του. Τόσο ο ίδιος ο μονομερής, άνευ συμφωνίας, προσάθεσια ένταξης νέων όρων στη σύμβαση όσο και η εσκεμμένη ελλιπής ενημέρωση των πελατών, η οποία έγινε με συγκαλυμμένο τρόπο, δεν πληρούν τις απαιτήσεις του εξεταζόμενου άρθρου.

Το άρθρο 2 παρ. 7 στης ε' του Νόμου 2251/1994 κηρύσσει, σε κάθε περίπτωση, καταχρηστικό και, άρα, άκυρο κάθε προδιατυπωμένο Γενικό Όρο Συναλλαγών ο οποίος «επιφύλασσε στον προμηθευτή το δικαίωμα μονομερών τροποποίησης ή λύσης της σύμβασης χωρίς ορισμένο, ειδικό και σπουδαίο λόγο, ο οποίος να αναφέρεται στη σύμβαση». Κατά συνέπεια, Γενικοί Όροι Συναλλαγών οι οποίοι χωρίς συγκεκριμένες προϋποθέσεις δίδουν στον προμηθευτή το δικαίωμα να μεταβάλλει το περιεχόμενο της σύμβασης κατά το δοκούν είναι άκυροι. Η ακυρότητα αυτών επηρεάζει σε επόμενο στάδιο και το κύρος της ενσωματωμένης ρήτρας αναπροσαρμογής.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, ακόμη και αυτή τη ίδια η νέα ρήτρα αναπροσαρμογής είναι καταχρηστική ως αδιαφανής, αφού «(...) δεν επιτρέπει τον προσδιορισμό του [τιμήματος] με κριτήρια ειδικά καθορισμένα στη σύμβαση και εύλογα για τον καταναλωτή» (άρθρο 2 παρ. 7 στης ια' Ν. 2251/1994). Η αρχή της διαφάνειας δεν εξαντλείται στη συγκριτική διατύπωση του Γενικού Όρου Συναλλαγών, αλλά υπεισέρχεται ενδότερα και επηρεάζει την ίδια τη θέση του καταναλωτή στη σύμβαση. Επ. προκειμένων, μέσω των ανωτέρω Γενικών Όρων Συναλλαγών, οι πελάτες τους ανά καταναλωτικό κώδηκα. Πράγματι, η εφαρμογή της ρήτρας κατά την πρώτης κιώλας μήνες οδήγησε σε φαινόμενα υπερ-τριπλασισμού των λογαριασμών χρέωσης. Σημειώθηκε ότι στις αρχικές συμβάσεις προμήθειας πλεκτρικής ενέργειας αποδοτικότητας, της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της προστασίας κλίματος. Τέλος, η Ανώνυμη Εταιρία «Διαχειριστής του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας», η οποία συστάθηκε με την απόσχιση του Κλάδου Διανομής της Ανώνυμης Εταιρίας «Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού», σύμφωνα με το Νόμο 4001/2011 και σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2009/72, είναι ο διαχειριστής των Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας, πηρώντας τον ειδικό λογαριασμό για τις Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 55 του Νόμου 4001/2011.

Εν τέλει, κρίνεται ορθή και επιβεβλημένη η προστασία των ευάλωτων, την οποία συμβάσεις υπέρ των πιο ευάλωτων, κυρίων, καταναλωτών προβλέψεις οι οποίες αποκλίνουν από τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, όμως, τελικά, συμβιβάζονται με αυτούς, διότι εξυπηρετούν στόχους υπέρτερου γενικού συμφέροντος.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ηδη οι πρώτες αποφάσεις σε επίπεδο προσωρινών διατάξεων δικαίωσεις ούσους καταναλωτές έχουν προσφύγει. Παράλληλα, Ενώσεις Καταναλωτών έχουν ασκήσει στη συλλογικές αγωγές για την αναγνώριση της καταχρηστικότητας της ρήτρας, η συζήτηση των οποίων αναβλήθηκε για την 6η Ιουλίου 2022. Μένουν λίγα μήνες ακόμη, εωσήστου δημοσιευθύνονται πρώτες αποφάσεις της επιτροπής, στις οποίες αναλαμβάνεται η προστασία της καταναλωτής, πολύ δύσκολα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εξικεντίαται σε έναν από ένα μέσο καταναλωτή.

* Το άρθρο παρατίθεται ακριβώς όπως εστάλη.

** Ο κ. Γεώργιος Μ. Καλογεράκης είναι Υποψήφιος Διδάκτωρ της Νομικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α., κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης Αστικού Δικαίου Ε.Κ.Π.Α. και Ειδέτης Παραδοσιακών Μέτρων, με το κλίμα να παραμένει αβέβαιο για χιλιάδες καταναλωτές.

KEEP MOVING TOWARDS THE FUTURE

At Deree, we equip students with the resilience and the mental agility to face any challenge that lies ahead. Our graduates are beyond prepared for the future; they are futureproof.

**DEREE
#FUTUREPROOF**

APPLY NOW FOR THE FALL SEMESTER 2022
CLASSES START SEPTEMBER 12

www.acg.edu

